

Motion till riksdagen 2017/18:3008

av **Karin Enström m.fl. (M, C, L, KD)**

Frihandel för tillväxt, utveckling, fred och frihet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska fortsätta att stå upp för frihandel, fortsätta att riva handelshinder och samtidigt värna konsumentskydd och miljö och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska vara pådrivande för ett ambitiöst transatlantiskt handels- och investeringsavtal (TTIP) mellan EU och USA och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Business Sweden ett fördjupat uppdrag att ytterligare förstärka arbetet inom de kreativa näringarna i sin exportfrämjande verksamhet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör utveckla en handelsstrategi som beaktar såväl import som export som delar av en utvecklad handel och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska vara en aktiv röst i världen och WTO som driver på fler och mer omfattande globala frihandelsavtal, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utveckla en strategi inom ramen för EU-samarbetet för att motverka protektionism och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svensk handelspolitik ska vara en tydlig röst för demokrati, mänskliga rättigheter, rättsstatens principer samt jämställdhet och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla handeln med mindre välutvecklade länders ekonomier och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla insatserna för svenska företags möjligheter att medverka i FN-upphandlingar och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Agenda 2030-målen rörande handelspolitik bör tas i beaktande vid upprättande av handelsavtal och tillkännager detta för regeringen.

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska bidra till den internationella Aid for Trade-agendan för att främja ekonomisk tillväxt och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige snarast bör ratificera handels- och investeringsavtal (CETA) mellan EU och Kanada och tillkännager detta för regeringen.

Frihandel

Världen behöver mer frihandel och färre murar. Fler människor kan då dra nytta av en öppen värld där flödet av varor, kapital och tjänster stiger i snabbare takt och välståndet ökar. Sveriges resa från fattigdom till välstånd grundlades med hjälp av frihandel och näringsfrihet. På den solida grunden fortsätter vi att bygga vårt välstånd.

Det är genom fler frihandelsavtal som vi ökar vår förmåga att sätta standarder för den globala ekonomin vad gäller handel, respekt för internationell rätt och avtal liksom för hälsa och miljö. Gemensam styrka att genom välståndets krafter värna fred och säkerhet liksom demokrati och mänskliga fri- och rättigheter är avgörande för den globala utvecklingen.

Vi lägger även i detta sammanhang stor kraft vid att fördjupa det nordiska samarbetet genom att montera ner gränshinder och underlätta människors möjligheter att röra sig över gränserna. Det nordiska samarbetet som är unikt på grund av både sin närhet och sin politiska samsyn ska främja ökad konkurrenskraft i en globaliserad värld och gemensamt göra oss bättre rustade att möta framtidens utmaningar.

Handelspolitiken behöver kontinuerligt anpassas till att vår ekonomi blir allt mer tjänsteintensiv. De största ansträngningarna har länge varit inriktade på att montera ner tullmurar inom jordbruks- och industriområdet. Det arbetet ska fortsätta, men vi måste nu lägga större kraft även på att ta bort handelshinder inom tjänsteområdet. Vi ska också bekämpa barriärer och nationell särslagstiftning som står i vägen för utvecklingen inom den digitala ekonomin.

Sverige ska vara den främsta rösten för frihandel och öppenhet, inom EU och i världen. Om EU bygger barriärer mot omvärlden tappar vi i konkurrenskraft och skadar vår egen utveckling. EU:s frihandelsavtal ska vara så ambitiösa och heltäckande som möjligt. Världshandelsorganisationen WTO:s regelverk är satt under hård press. Det är därför viktigt att vi slår vakt om och bidrar till ett robust internationellt handelssystem som tryggar att ingångna avtal och överenskommelser efterlevs. Sverige ska driva på för ett nytt globalt frihandelsavtal inom ramen för WTO.

Handel är ett viktigt verktyg i kampen för bättre miljö. Genom att ta bort tullar och handelshinder kan vi även utöka den gröna frihandeln för miljö- och klimatsmarta varor, tjänster och teknologier.

Med en allt oroligare omvärld blir vår energisäkerhet allt viktigare. Energisäkerhet ska prioriteras i frihandelsförhandlingar. När EU förhandlar frihandelsavtal bör ett särskilt energikapitel ingå. Ökad frihandel inom energi och energiteknik är en förutsättning för att bli av med de europeiska ländernas beroende av rysk gas och olja. Tullarna på gröna varor, grön energi och grön teknik måste slopas helt. EU förhandlar tillsammans med ett stort antal WTO-medlemmar om ett grönt frihandelsavtal, Environmental Goods Agreement, och listan av produkter som ska vara tullfria måste

bli lång. Dessutom måste vi ha bättre samstämmighet i EU:s handelspolitik. Ofta lägger EU på höga antidumpningstullar på förnybar energi och energiteknik, vilket är kontraproduktivt.

Globaliseringens kraft

Globaliseringen knyter samman det som är nära med det som är avlägset och förändringarna går allt fortare. Utgångspunkten är idén om individens rätt till frihet, människans okränkbarhet och tron på potentialen för var och en att utvecklas och växa utifrån sina förutsättningar är central.

Globaliseringen har stora sociala konsekvenser. Främst positiva. Handeln har skapat välstånd och bidragit till att miljontals människor har lyfts ur fattigdom. Tillgången till kapital, innovationer och kompetens har bidragit till en ökad tillväxt, inte minst i många utvecklingsländer. Som ett resultat av detta har medellivslängden ökat, fler har tillgång till hälso- och sjukvård och utbildning och kvinnors rättigheter och möjligheter har stärkts. Utvecklingen i många afrikanska länder är i dag exempel på globaliseringens positiva sociala effekter.

Svensk utrikes- och biståndspolitik ska i alla led främja näringsfrihet, fritt företagande, fungerande äganderätt, och finansiella regler och institutioner. Det är grunden för ekonomisk och social utveckling.

Globaliseringen påverkar i stort sett alla aspekter av dagens samhällen. Utbytet och flödet av allt från människor och varor till energi och kapital blir allt större och går allt snabbare. Det skapar helt nya villkor, inte minst har globaliseringen en säkerhetspolitisk effekt. I och med globaliseringen blir samhällen både mer robusta – i termer av tillväxt, investeringar och internationella alliansbyggen – men också mer sårbara när de globala flödena drabbas av störningar.

Sverige är ett starkt exportberoende land. I takt med att världen globaliseras blir Sverige mer känsligt för händelser i omvärlden. Ökad handel, globala investeringar och ökade kapitalflöden blir tillsammans med ett förändrat säkerhetspolitiskt läge i vår omvärld en del av vår säkerhetspolitik. När samhället drabbas av störningar i flödena, eller står oskyddat, påverkar det oss direkt.

Handel utvecklar värden i världen

Sverige är ett starkt handelsberoende land. Export är beroende av import och därför är ökad frihandel i världen prioriterad då den utvecklar kompetens över gränserna. För Sveriges och Europas del är detta särskilt angeläget då 80 procent av tillväxten nu sker utanför Europa. Att en vara exporteras från Sverige betyder de facto inte att den är enbart svensk. Så mycket som 40 procent av exporten från tillverkningsindustrin har i själva verket producerats i andra länder. Därför blir det alltför begränsat att enbart tala om en exportstrategi – Sverige behöver en handelsstrategi som beaktar såväl import som export och delar av en utvecklad handel.

Sveriges samlade varu- och tjänsteexport uppgick 2016 till nästan 2000 miljarder kronor. I statsbudgeten för 2017 avsätts under posten ”Exportfrämjande verksamhet” 362 miljoner kronor. Det innebär att de offentliga insatserna utgör endast dryga

0,1 promille av det samlade exportvärdet. Därför är det viktigare att tala om till vad och hur de offentliga resurserna används, än vilka belopp det handlar om.

Regeringens initiativ för exportfrämjande åtgärder, Team Sweden, saknar tydlig funktion, organisation, mandat och mål. Regeringen bör utveckla en tydlig och framåtriktad handels- och exportstrategi för Sverige.

De kreativa näringarna hör till de snabbast växande och är viktiga branscher för exporten, jobben och bilden av Sverige utomlands. Inom dessa växer nya viktiga exportbranscher raskt fram, särskilt inom den snabbt växande tjänstesektorn där digitala tjänster kring den traditionella industrin blivit allt viktigare. Eftersom resultatet av investeringar i kunskap är immateriella värden är det också viktigt att skyddet för dessa också upprätthålls för att säkerställa internationell attraktionskraft. Staten måste i högre utsträckning se på de kreativa näringarnas exportpotential vilken genererar jobb och skatteinkomster och skapar en positiv bild av landet. Därför skall Business Sweden få i uppdrag att ytterligare uppmärksamma de kreativa näringarna i sin exportfrämjande verksamhet.

Protektionism och mänskliga rättigheter i världen

Sverige skall vara en aktiv röst i världen och dess handelssamfund WTO för att driva på fler och mer omfattande globala frihandelsavtal. Enligt WTO, EU-kommissionen och OECD, har protektionismen i världen ökat sedan år 2008 och den tar sig uttryck på flera sätt såväl inom EU som i resten av världen. EU:s inre marknad måste därför utvecklas och tjänstedirektivet breddas för att omfatta ökad rörlighet inom flera sektorer. Kampen för öppna marknader och mot protektionism är och måste vara Sveriges viktigaste uppdrag i handelspolitiken. Därför bör regeringen utveckla en strategi för att motverka protektionism i världen.

Frihandel, marknadsekonomi, respekt för mänskliga rättigheter och demokrati är viktiga faktorer för en positiv ekonomisk utveckling. Sverige ska vara en stark röst för grundläggande värden som demokrati, rättsstatens principer, jämställdhet och respekt för mänskliga rättigheter och ska driva på för att föra in dessa värden i de handelsavtal som sluts. Svenska företrädare måste på politisk nivå våga tala med diktaturers representanter om dessa frågor. Svenska företags arbete med CSR (corporate social responsibility) bidrar positivt till utvecklingen i olika länder. Trots positiva initiativ som involverar företag såsom FN:s Global Compact, går utvecklingen i världen generellt sett för långsamt. Svenska företag ska uppmuntras att vara föredömen utomlands vad gäller affäretik, arbetsvillkor, miljöhänsyn och socialt ansvarstagande. Genom handel som föregår med gott exempel öppnas förutsättningarna upp för ökad hänsyn till mänskliga rättigheter och goda villkor.

Det är viktigt att framhålla att oavsett med vilken region ett frihandelsavtal förhandlas ska det inte leda till sänkta nivåer vad gäller hälsa, miljö, djurskydd och säkerhet. På samma sätt som idag ska konsumenter och medborgare känna sig helt trygga när man väljer varor och tjänster. Frihandel ger konsumenter ökat utbud och lägre priser. Vi är övertygade om att frihandel går att förena med ett starkt miljö- och djurskydd.

Handel med utvecklingsländer

Om vi med framgång ska kunna bekämpa fattigdomen måste miljöproblem, migration, handels- och säkerhetsfrågor ses som integrerade delar av utvecklingsagendan. Vägen ur fattigdom går via ekonomisk tillväxt och handel. Utvecklingsländerna måste få ökat tillträde till den internationella marknaden och makt över sina resurser och inkomster. Det stödjer framväxten av ett livskraftigt näringsliv och lägger grunden för hållbar utveckling och tillväxt. Den absoluta merparten av ekonomiska flöden till utvecklingsländerna utgörs numera av exportintäkter, privata kapitalinvesteringar och remitteringar. Summan av remitteringar, det vill säga pengar som migranter skickar hem till sina ursprungsländer, uppgick enligt Världsbanken till mer än dubbelt så mycket som det officiella biståndet till dessa länder. En framgångsrik politik för global utveckling får därför inte stanna vid att handla om bistånd. Den måste handla om välstånd. För att vinna kampen mot fattigdomen behövs mer frihandel, fler entreprenörer och bättre idéer, mer kunskap och mer internationell samverkan.

Handel är på många sätt ett redskap för utveckling, inte minst för mindre välutvecklade länders ekonomier. Genom att handla med dessa länder växer deras ekonomier och utvecklingsländernas medborgare får större möjligheter att påverka sin framtid. En friare världshandel har möjliggjort för företag i fattiga länder att i större utsträckning delta i globala värdekedjor, och för enskilda människor att lyfta sig ur fattigdom. Ökade inkomster och större ekonomisk frihet kommer miljontals människor till del, men den ökade handeln skapar också en ökad sårbarhet för ekonomiska förändringar i omvärlden och medför också ett större behov av att säkerställa goda arbetsvillkor för människor i låg- och medelinkomstländer. Samtidigt har den informations- och kommunikationsteknologiska utvecklingen gett allt fler människor i fattiga och ofria delar av världen tillgång till ökad kunskap och nya möjligheter att påverka sin egen situation och omvärld. Här spelar den nya tidens mönster med ökade inslag av e-handel stor roll för att bidra till den utvecklingen.

Handel för Agenda 2030

Internationell handel har en central roll i Agenda 2030 och kommer spela en viktig roll i strävan att uppfylla agendan, både som medel för att skapa nödvändiga resurser för att nå målen, samt som egna självständiga mål för en hållbar värld.

Agenda 2030 ger tydligt uttryck för att handel är ett viktigt instrument för att nå samtliga tre dimensioner av hållbar utveckling: ekonomisk, social och miljömässig hållbar utveckling. Utöver specifika handelsrelaterade mål i syfte att främja en hållbar värld kommer uttryckliga kopplingar till handel in under ett antal övriga mål. Handel identifieras som en motor för ekonomisk tillväxt och fattigdomsminskning och därmed ett centralt bidrag för att främja hållbar utveckling och ett medel för att kunna uppfylla de flesta av de 17 målen och 169 delmålen. Inom Agenda 2030 finns ett tydligt fokus på handelspolitikens roll i att främja hållbar utveckling. Agenda 2030-målen rörande handelspolitiken ska alltid tas i beaktande i upprättandet av handelsavtal.

Aid for Trade (AfT), är ett samlingsnamn på handelsrelaterat bistånd till utvecklingsländer och som syftar till att avhjälpa utvecklingsländers svårigheter att delta i global handel genom att stärka handelsrelaterad kapacitet och den infrastruktur som behövs för att kunna dra nytta av handelsliberaliseringar. AfT utgör ett viktigt

handelspolitiskt instrument i strävan att implementera Agenda 2030 och bör utökas. Sverige ska bidra till den internationella AfT-agendan för att främja ekonomiskt tillväxt och fattigdomsbekämpning.

Bland enskilda mål i Agenda 2030 där handelspolitiken kan bidra till dess uppfyllelse kan nämnas inkluderande tillväxt, fattigdomsminskning, jämställdhet och egenmakt för flickor och kvinnor, samt olika mål relaterade till miljöskydd.

Fler handels- och investeringsavtal

Globaliseringen främjar tillväxt och öppenhet. Handel med vår omvärld är grunden för en välmående ekonomi. Svensk export motsvarar nästan hälften av Sveriges BNP. Därför ska vi fortsätta riva handelshinder samtidigt som vi värnar konsumentskydd och miljö. Sverige ska fortsätta att vara pådrivande för att ett transatlantiskt handels- och investeringsavtal (TTIP) mellan EU och USA blir verklighet. Utfallet av frihandelsavtalet mellan EU och USA kommer att vara helt avgörande för hur världshandeln utvecklas de kommande decennierna. Blir avtalet mindre omfattande än vad som vore möjligt, inte blir av eller kraftigt försenas kommer detta att drastiskt påverka Sveriges handel och exportmöjligheter. Därför måste det vara prioriterat för Sverige att vara en drivande kraft för att frihandelsavtalet blir så omfattande som möjligt, med ett investerarskydd som innebär att framförallt små och medelstora företag vågar ta steget att gå på export till världens näst största marknad. Regeringens återhållsamma hållning för att driva på EU i TTIP-förhandlingarna är tyvärr beklaglig och riskerar framtida svenska exportmöjligheter.

EU-parlamentet har ratificerat det färdiga handelsavtalet mellan Kanada och EU:s medlemsländer. Ratificeringen av frihandelsavtalet med Kanada, CETA, kan förhoppningsvis påskynda TTIP-avtalet mellan USA och EU. Det är anmärkningsvärt att Sverige, som är ett land som vanligen är för handel och handelsavtal, ännu inte godkänt handelsavtalet mellan EU och Kanada. Vi anser att regeringen omgående bör lägga fram ett förslag till riksdagen om ett godkännande av detta så kallade CETA-avtal.

Sverige bör därutöver aktivt bidra till att flera frihandelsavtal förhandlas färdigt och ratificeras såsom avtalet med Singapore och flera av de västafrikanska länder som till exempel Ghana och Gambia. Varje frihandelsavtal som sluts gynnar svenska företag och är viktiga för våra handelsförbindelser.

FN-upphandlingar – en outnyttjad möjlighet

Sverige är en stor bidragsgivare till FN, men hittills har väldigt få svenska företag varit med i upphandlingarna. De som haft rätt förutsättningar har dock gjort intressanta affärer vilket också varit ett steg på vägen till de största affärerna. Många svenska handelskamrar har genom åren byggt kompetens- och resurscentrum för svenska företag som vill introduceras och börja sälja till FN. Den utmaning som Sverige står inför är mångfacetterad och handlar om att bidra till att skapa förutsättningar för svenska företag att delta, och konkurrera på en jämn spelplan, i internationella upphandlingar. Genom att upphandla exportrådgivningstjänster kan svenska företag som vill delta i FN-

upphandlingar också få tillgång till erfarenhet som kan erbjuda hjälp att göra relevanta ansökningar.

Karin Enström (M)

Lars Hjalmered (M)

Helena Lindahl (C)

Said Abdu (L)

Penilla Gunther (KD)

Kerstin Lundgren (C)

Birgitta Ohlsson (L)

Sofia Damm (KD)